

Täysistunto

Tiistai 8.12.2015 klo 14.00—4.12

17. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi maatalousyrittäjien lomituspalvelulain ja turkistuottajien lomituspalveluista annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 112/2015 vp

Valiokunnan mietintö StVM 15/2015 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Maria Lohela: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 17. asia. Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö StVM 15/2015 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä.

Keskustelu

1.47 **Hannakaisa Heikkinen kesk** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämän vuorokauden puolella kellon ollessa kohta kaksi aamuyöllä ilokseni totean, että voimme jatkaa yksimielisten mietintöjen sarjaa. Esittelen seuraavaksi sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietinnön hallituksen esityksestä laiksi maatalousyrittäjien lomituspalvelulain ja turkistuottajien lomituspalveluista annetun lain muuttamisesta. Tähän mietintöön liittyy kolme lausumaehdotusta ja joitakin pykälätarkennuksia ja -lisäyksiä.

Tällä hallituksen esityksellä on kaksi päätavoitetta. Ensinnäkin maatalousyrittäjien lomituspalvelulakiin ja turkistuottajien lomituspalveluista annettuun lakiin ehdotetaan tässä tehtäväksi sellaiset muutokset, joilla järjestelmät saadaan sopusointuun Euroopan komission antamien maa- ja metsätalouseläiden ja maaseutualueiden valtiontukea koskevien suuntaviivojen kanssa. Toiseksi hallitusohjelmassa on edellytetty, että lomituspalvelujen kustannuksista säästetään 20 miljoonaa euroa vuonna 2016.

Sosiaali- ja terveysvaliokunta pitää myönteisenä, että esityksessä ehdotetut säästötoimenpiteet ovat lausunnolla ollut hallituksen esitysluonnosta huomattavasti maltillisempia, koska hyvin toimivat lomituspalvelut ovat tärkeitä maatalousyrittäjien ja turkistuottajien työhyvinvoinnin, työssäjaksamisen ja työurien pidentämisen sekä työ- ja perhe-elämän yhteensovittamisen kannalta. Säästöjen aikaansaamiseksi lomituspalveluihin oikeutettujen maatalousyrittäjien joukkoa rajataan, lomitukseen saamisen edellytyksiä ja sijaisapuoikeutta rajoitetaan sekä yrittäjien omavastuuta sijaisavun kustannuksista lisätään. Lomituspalvelut kohdennetaan vain kotieläintuotantoa harjoittaville maatalousyrittäjille, ja näin ollen kasvinviljelijöillä ei jatkossa enää ole oikeutta lomituspalveluihin eikä sijaisapuun.

Arvoisa rouva puhemies! Jatkossa paikallisyksikön järjestämää lomitusta on haettava kirjallisesti. Vuosilomahakemuksessa on myös ilmoitettava aiotut vuosiloman ajankohdat. Maksullista lomittaja-apua haetaan yhtä aikaa tuon vuosilomahakemuksen yhteydessä. Lähtökohtaisesti lomitukseen järjestäminen on sitä taloudellisempaa, mitä aiemmin lomi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 77/2015 vp

tusajankohdat ovat järjestäjän tiedossa. Valiokunta pitää tavoitetta vuosilomien ilmoittamisesta paikallisyksiköille mahdollisimman varhain kustannusten säästön kannalta perusteltuna, mutta sosiaali- ja terveysvaliokunta katsoo kuitenkin, että käytännön tilanteissa voi olla kohtuutonta, jos loma-aikoja ei voisi myöhemmin muuttaa. Valiokunta katsoo, että on perusteltua säilyttää laissa säännös, joka mahdollistaa hakemuksen täydentämisen tai muuttamisen vielä hakuajan päätyttyä.

Esityksen mukaan sijaisapua koskeva hakemus on tarkoitettu tehtäväksi kirjallisesti ennen jokaisen sijaisavun alkamista. Tarkoitus on, että kirjallista hakemusta voidaan osittain täydentää suullisesti. Tämä voi olla tarpeen muun muassa silloin, kun samalla perusteella myönnettyä sijaisapua on tarpeen jatkaa. Mikäli maatalousyrittäjä on itse estynyt hakemuksen tekemisestä esimerkiksi äkillisissä sairaustapauksissa, sen voi tehdä hänen puolestaan hänen valtuuttamansa muu taho. Vaatimus tästä kirjallisesta hakemuksesta perustuu EU:n valtiontuen suuntaviivoihin. Sosiaali- ja terveysvaliokunta katsoo tässä mietinnössään maa- ja metsätalousvaliokunnan lausunnon tavoin, että säännöstä sovellettaessa kirjallisena hakemuksena voidaan pitää paperisen lomakkeen lisäksi esimerkiksi myös tekstiviestiä tai sähköpostia. Tällainen vastaava järjestelmä on ollut käytössä poronhoitajien sijaisavun hakemisessa, ja tuo järjestelmä on toiminut hyvin.

Arvoisa rouva puhemies! Sosiaali- ja terveysvaliokunta on kiinnittänyt huomiota tarpeeseen kehittää lomittajien työsuhteen ehtoja ja työskentelyolosuhteita niin, että alan houkuttelevuus ja lomittajien saatavuus voitaisiin turvata. Erityisesti lomittajan työn osa-aikaisuutta tulisi pystyä vähentämään. Sosiaali- ja terveysvaliokunta yhtyy maa- ja metsätalousvaliokunnan vaatimukseen, että lomitussuhteiden uudistamisesta tulee selvittää mahdollisuudet siirtyä maatalouslomitukseen kokoaikaisiin työsuhteisiin.

Edelleen valiokuntakäsittelyssä on tuotu esiin, että lomittajien työsuojelussa on merkittäviä puutteita, ja sen takia valiokunta pitää tärkeänä, että työsuojelun valvontaan liittyvät toimivaltakysymykset pikaisesti selvitetään ja lomittajien työturvallisuutta ja sen valvomista koskevat säännökset saatetaan työsuojelulainsäädännön edellyttämälle tasolle. Tästä asiasta valiokunta ehdottaa lausumaa.

Sitten muita huomioita.

Esityksen valiokuntakäsittelyssä tuli esiin lomituspalveluihin liittyviä muita uudistus- tarpeita, joihin myös maa- ja metsätalousvaliokunta otti lausunnossaan kantaa. Esityksen mukaan itse järjestetyssä lomituksessa lomittajana ei voi toimia perheenjäsen edes silloin, jos hänet on merkitty ennakkoperintärekisteriin. Paikallisyksikön järjestämässä lomituksessa ei kuitenkaan tällaista vastaavaa rajoitusta ole, elikkä paikallisyksikkö voi lähettää heidän palkkalistoillaan olevan lomittajan perheenjäsenen tilalle. Sosiaali- ja terveysvaliokunta toteaa, että perheenjäsentä koskeva rajoitus tulee suoraan EU:n valtiontuen suuntaviivojen vaatimuksista, eikä tästä syystä esitä rajoituksen poistamista.

Esitykseen sisältyy säännösehdotus, jonka mukaan maatalousyrittäjältä peritään paikallisyksikön järjestämästä varallaolosta maksua 5 euroa tunnilta. Varallaolosta ei ole säännöksiä nykyisessä laissa. Varallaoloa on kuitenkin käytännössä järjestetty, mutta käytännöt eri puolilla Suomea ovat vaihdelleet. Käytäntöjen yhdenmukaistamiseksi ja maatalousyrittäjien yhdenmukaisen kohtelun turvaamiseksi lomituspalveluun on katsottu tarpeelliseksi lisätä säännökset automaation valvontaan annettavasta varallaolosta ja siitä perittävästä maksusta. Valiokunta pitää tarpeellisena, että varallaolon maksullisuuden vaikutuksia lomitukseen käyttöön ja käytänteisiin seurataan ja asiaa tarkastellaan lomitukseen kokonaisuudistuksen yhteydessä. Tästä on valiokunnan toinen lausuma.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 77/2015 vp

Edelleen maa- ja metsätalousvaliokunta toi lausunnossaan esiin tarpeen nostaa tuetun maksullisen lomituksen tuntimäärää nykyisestä 120 tunnista 200 tuntiin vuodessa. Sosiaali- ja terveysvaliokunta katsoo, että tuetun maksullisen lomituksen enimmäistuntimäärän riittävyttä ja rajoituksen vaikutuksia maatalousyrittäjien jaksamiseen on tarpeen seurata ja tuon tuntimäärän muutostarpeita tulee tarkastella kokonaisuudistuksen yhteydessä. Valiokunta ehdottaa tästä kolmatta lausumaa.

Vielä, arvoisa puhemies, kerron 8 §:ään tehdyn lisäyksen. Valiokunta ehdottaa pykälän 3 momenttiin lisättäväksi säännöksen siitä, että paikallisyksikön järjestämässä lomituksessa on mahdollisuus pidentää lomituspäivän kestoä eläinsuojelullisesta tai lomittajan työstä suoriutumiseen liittyvästä syystä. Käytännössä vuosiloma- tai sijaisapulomituksen aikana voi tulla esiin ennalta arvaamattomia tehtäviä tai olosuhteita, jotka on hoidettava, vaikka ennalta määrätty tai tarkistettu lomituspäivän kesto ylittyisi. Myös paikallisyksikön lomittajan henkilökohtaiset ominaisuudet voivat osaltaan aiheuttaa tarvetta lomituspäivän keston ylittämiseen.

Arvoisa puhemies! Tässä tämä mietintö, ja toistan ilokseni, että mietintö on yksimielinen.

1.57 Pertti Hakanen kesk: Rouva puhemies! Valiokunnan varapuheenjohtaja ansiokkaasti esitteli sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietinnön lomituspäivälain muutoksista, ja kuten tiedämme hyvin, niin nyt on kyse viljelijöiden ja turkiseläintuottajien sosiaaliturvasta ja tämä on äärimmäisen tärkeä asia tänäkin päivänä ja myöskin jatkoa ajatellen. Kun mietitään, kuinka vanha laki meillä on voimassa tällä hetkellä, niin tämän tarkastelu on vähintäänkin nyt ollut tarpeellista.

Maa- ja metsätalousvaliokunnan lausunto on otettu hyvin huomioon mietintöä tehdessä. Siellä on tullut hyvät perustelut asioista, joita ei ole viety loppuun asti. Yhden asian kuitenkin haluan tässä vielä tuoda esille, joka mietinnössä on perusteluitta jäänyt: tämän tilapäisesti alle kuuden eläinyksikön tilan lomituksen järjestämisen tai jopa sitten sellaisen tilanteen, jossa on tilalla tuotantotauko, kuten esimerkiksi broilerintuottajilla, jolloin on myös kuitenkin välittömiä kotieläintöitä tehtävä. Nämä ovat tyypillisiä ja erityyppisiä juuri nimenomaan täällä siipikarjapuolella, ja olisi ollut tarpeellista tässä kohtaa tasavertaisuuden vuoksi niitä tuoda myöskin esille, niin että myöskin tämä tuotantosuunta olisi huomioitu. Mutta tämä, samoin kuin tämä 120 tunnin nosto 200 tuntiin, tulee seurattua tässä kokonaisuudistuksen jatkotyöskentelyssä, ja toivon, että myöskin sosiaali- ja terveysvaliokunta ottaa jatkossa tämän tuotantotauon ja alle kuuden eläinyksikön tilapäisen aleneman huomioon.

Kokonaisuudessaan tämä mietintö antaa tulevaisuuden sosiaaliturvan myöskin kotieläintuottajille ja tuo sitä tarpeellista jaksamista, mitä myöskin viljelijän ammatissa tarvitaan.

1.59 Anne Kalmari kesk: Arvoisa herra puhemies! Olen tyytyväinen siitä, että sosiaali- ja terveysvaliokunta otti erittäin hyvin huomioon maa- ja metsätalousvaliokunnan lausunnon. Oikeastaan kaksi syytä oli, milloin siitä poikettiin: joko niin, että sieltä budjetista ei sitten rahaa löytynyt, tai sitten siellä oli tämä EU:n vaatimus takana. Näin ollen esimerkiksi meidän esityksemme siitä, että itse järjestetyssä lomituksessa lomittajana voisi toimia perheenjäsen silloin kun hän on ennakkoerintärekisterissä, valitettavasti ei nyt sitten mennyt läpi eikä myöskään tämä maksullisen tuetun lomituksen nosto. Mutta kaiken kaikkiaan

Pöytäkirjan asiakohta PTK 77/2015 vp

siitä, mitä muutoksia tässä syksyn aikana tälle lomitushallinnalle tapahtui, meidän on kaikista eniten syytä olla kiitollisia. Nimittäin oli huolena jo välillä, että koko se 20 miljoonan leikkaus kohdistuisi siten uutena, että viljelijämäärän vähenemistä ei otettaisi huomioon, vaikka se on todellinen säästö. Mutta on todella tärkeää, että nämä pahimmat säästövaateet nyt sitten peruuntuivat, ja vaikka niitä kiristyskierroksia valitettavasti maatalouslomitukseen tulee, niin tämän lainsäädännön kanssa nyt sitten voidaan elää. Esimerkiksi kasvinviljelytiloilla ja pienillä kotieläintiloilla tämä oli kyllä dramaattinen, valitettava muutos.

2.01 Eerikki Viljanen kesk: Arvoisa puhemies! Hyvät kollegat! Koska kello on kaksi yöllä, niin puhun lyhyesti tästä erittäin tärkeästä aiheesta, lomituksesta, joka on keskeinen tekijä viljelijöiden työssäjaksamisessa ja myös eläinten hyvinvoinnin turvaamisessa.

Tällä kyseisellä esityksellä on kaksi pää tavoitetta: järjestelmän saattaminen EU:n vaatimusten mukaiseksi sekä 20 miljoonan euron säästöjen aikaansaaminen. Muutosten tekeminen mietinnössä linjatuilla tavoilla tulee täyttämään nämä molemmat pääehdot tavalla, joka on sekä palveluiden käyttäjien että niiden tuottajien kannalta parempi kuin se ensimmäinen, lausuntokierroksellakin jo ollut esitys.

Säästöjen aikaansaamiseksi lomituspalveluihin oikeutettujen maatalousyrittäjien joukkoja joudutaan ikävä kyllä rajaamaan, lomituksen saamisen edellytyksiä ja sijaisapu-oikeutta joudutaan rajoittamaan sekä omavastuuta sijaisavun kustannuksista joudutaan lisäämään. Tässä valtiontaloudellisessa tilanteessa säästöjä joudutaan tekemään, mutta on hyvä, että tässä yhteydessä huomioidaan kotieläintalouden rakennekehityksen eli käytännössä siis kotieläintilojen vähenemisestä syntyvät säästöt. Niillä ja hallinnon keventämisellä tullaan saavuttamaan valtaosa tuosta 20 miljoonan euron säästö tavoitteesta. Pidän hyvänä, että mietinnössä on väljennetty ja mahdollistettu lomitusaikojen ja sijaisavun hakemusmenettelyä sekä annettu mahdollisuus suunniteltujen loma-aikojen muutoksiin vielä hakuajan päätyttyä. Tämä on äärettömän tärkeä asia. Tuskin kukaan voi suunnitella päivälleen elämäänsä, saatikka tilanpitoansa, vuodeksi eteenpäin. On hyvä, että varallaolon maksullisuuden vaikutuksia arvioidaan mahdollisimman tiukasti, ja jos tarvetta ilmenee, tehdään niihin muutoksia.

Valitettavaa on, että mietinnön mukaan kasviviljelijöiden oikeus maksulliseen sijaisapuun loppuu ja että siipikarjatilojen oikeutta lomituspalveluiden käyttöön tuotantotaukojen aikana (Puhemies koputtaa) ei ole kirjattu mietintöön.

2.03 Jari Myllykoski vas: Arvoisa herra puhemies! Hyviä puheenvuoroja, ja täytyy yhtyä niihin kiitoksiin, että valiokunta mietinnössään on ottanut maa- ja metsätalousvaliokunnan huolet ja kirjannut ne tänne oman lausumaehdotuksensa sisälle. Yhtenä asiana nimenomaan on se, mitä tässä jatkossa seuraa, kun tämä valtionapujärjestely on sitten EU:n kannalta tullut kriittiseen tarkasteluun ja nyt on tarvinnut tehdä niitä toimia, joilla sitten uudistetaan tätä meidän omaa lainsäädäntöä niin, että se on EU-lainsäädännön kanssa sopu- soinnussa.

On tärkeätä, että mietintöä tehnyt valiokunta on ottanut huomioon maa- ja metsätalousvaliokunnan lausuman, jossa on nämä työturvallisuuteen liittyvät seikat nostettu lausumaehdotukseen hyvin esille, ja tänne sisään kirjoitettuun tekstiin on saatu kuitenkin se tosi- asia, että tämän osa-aikaisuuden osalta tullaan pohtimaan sitä, saadaanko tälle alalle yleensä vielä toimijoita. Ja täytyy nyt muistuttaa vielä tässäkin, vaikka se jääkin vain ehkä sitten puheen tasolle: tämä muuttaa kokonaisuudessaan tätä koko järjestelmää, kun nämä kunta-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 77/2015 vp

työntekijät eivät enää välttämättä ole niitä palveluntarjoajia tälle markkinalle, koska hankintalaki kuitenkin edellyttää, että kunta ei voi yli 10:tä prosenttia omasta palvelutuotannostaan tarjota yksityiselle puolelle, ja tämä tekee tästä hankalan. Näen erityisen tärkeänä, että kun tätä kokonaisuudistusta sitten tehdään ja sitä tarkastellaan, niin siinä kohdin huomioidaan tämän työntekijäkunnan asema tässä muutoksessa, mihinkä se johtaa, ja se, että toimintaedellytykset kuitenkin tällä sektorilla edelleen toimivat.

2.05 Timo V. Korhonen kesk: Arvoisa puhemies! Vaikka kello on kaksi yöllä, niin tänäkin aikaan tämä lakiesitys on viljelijöitten kannalta äärettömän tärkeä. Tässäkin on syytä iloita siitä, että tämä lomituspäalvelulaki kaiken kaikkiaan parantui tämän prosessin aikana merkittävästi siitä, mitä tämä esitysluonnos aikoinaan oli, ja täytyy tietysti antaa kiitos tälle eduskuntakäsittelylle, mutta myös erittäin suuri kiitos ministeri Rehulalle, että hänellä oli valmius viedä tätä lakiesitystä koko ajan myönteisempään ja myönteisempään suuntaan ja kuulla kentän näkemyksiä.

Muutama kommentti tämän mietinnön pohjalta.

Ensinnäkin on erittäin myönteistä, että vuosiloman aikainen lomitus säilyy maksuttomana ja sitä saa jatkossakin 26 päivää kalenterivuodessa.

Toinen huomio: Lomituspalvelut kohdennetaan vain kotieläintuotantoa harjoittaville maatalousyrittäjille. Kasvinviljelijöillä ei jatkossa enää ole oikeutta lomituspalveluihin eikä sijaisapuun. Tämä on huononnuks. Tämä on ongelma, etenkin työvaltaisille erikoiskasviviljelytiloille sijaisapu olisi tarpeen esimerkiksi perhevapaisiin ja työkyvyttömyystilanteisiin.

Heikennys on myös se, että lomituspalvelun saannin edellytyksenä olevaa kotieläinryksikköjen vähimmäismäärää ehdotetaan nostettavaksi nykyisestä neljästä kotieläinryksiköstä kuuteen kotieläinryksikköön. Tämä kohtelee tiettyjä tuotantosuuntia väärin. Tämä on selkeä huononnuks erityisesti sijaisaputarpeen hetkellä. Siksi tämä valiokunnan kanta tässä mietinnössä, että valiokunta pitää tarpeellisenä, että rajausten vaikutuksia maatalousyrittäjien hyvinvointiin ja työssäjaksamiseen seurataan ja mahdollisiin epäkohtiin palataan kokonaisuudistuksen yhteydessä, pitää ottaa vakavasti ja todella myös reagoida, jos tässä selkeästi nähdään, että seuraukset ovat huonot.

Oli myönteistä, että rakennekehitys huomioidaan ja tosiasiallisesti vain noin 4 miljooanan euron vaikutukset sitten haetaan lakimuutosten kautta.

Sitten tämä lomituspalvelujen hakeminen: Jatkossa paikallisen yksikön järjestämää lomitusta on haettava kirjallisesti. No, tätä on ehkä syytä Melassa tai asetuksella miettiä. Vuosilomahakemuksessa on myös ilmoitettava aiotut vuosiloman ajankohdat. Ymmärrän tämän esityksen hallinnon näkökulmasta. Se on kohtuuton viljelijöitten näkökulmasta, ja onkin tavattoman hieno asia, että valiokunta katsoo, että käytännön tilanteissa voi olla kohtuutonta, jos loma-aikoja ei voisi myöhemmin muuttaa, eli valiokunta katsoo, että on perusteltua säilyttää laissa säännös, joka mahdollistaa hakemuksen täydentämisen tai muuttamisen vielä hakuajan päätyttyä. Erinomainen asia. Toki tätäkin on ehkä syytä täsmentää joko asetuksella tai Melan ohjeella, esimerkiksi sitä, milloin viimeistään muutos on tehtävä ja niin edelleen.

Lomittajien saatavuus: Ala tarvitsee koko ajan ammattitaitoisia lomittajia. On hieno asia, että valiokunta painottaa sitä, että tilojen koneellistuminen ja automatisointi edellyttäisivät nykyistä enemmän myös panostamista lomittajien ammattitaidon ja osaamisen vahvistamiseen työnohjauksella ja täydennyskoulutuksella. Tähän on syytä panostaa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 77/2015 vp

Sitten ehkä viides asia, tämä maksullinen lomittaja-apu: 16 b §:n mukaan maksullista lomitusta voidaan antaa enintään 120 tuntia. Kun sijaisapuperusteita poistuu valtiontuen suuntaviivojen vuoksi, niin olisi ollut ehdottoman tärkeää, että valiokunta todella olisi lähtenyt liikkeelle siitä, että maksullista lomittaja-apua pystyttäisiin vuosittain antamaan se 200 tuntia, jonka ymmärtääkseni maa- ja metsätalousvaliokunta oli esittänyt.

Sitten, puhemies, ihan nopeasti viimeinen, kenttähuomio. Havahduin 8 c §:ään kentän palautteen myötä, eli nämä valvontakäynnit. Mitä valvontakäynti kaiken kaikkiaan tarkoittaa? Ehkä Melan on siihen syytä (Puhemies koputtaa) kiinnittää ohjeessaan huomiota.

2.10 Jari Leppä kesk: Herra puhemies! On erittäin tärkeä ja hyvä, että säästöpainesta ja valtiontukisuuntaviivojen muutoksesta johtuvien uudistusten ja muutosten jälkeen, joita ministeriö esitti ja sosiaali- ja terveystieteiden valiokunta teki, kuitenkin mahdollistetaan edelleen toimiva lomitusjärjestelmä. Lomaoikeudet eli kotieläintilat ovat 24/7 kiinni siinä omassa toiminnassaan, ja on täysin oikein ja täysin kohtuullista, että heille tarjotaan edes nämä työstä vapautumisen ja irrottautumisen mahdollisuudet, joita nyt tarjotaan. Se on erittäin tärkeää jaksamisen näkökulmasta, ja samalla se on merkittävä työllistymisen ja työllistämisen mahdollisuus, jota lomittajat tuovat tullessaan. Siksi on oleellisen tärkeää — ja kiitoksen sana sanottava sekä valiokunnalle että ministerille siitä — että kaikista näistä muutospaineista huolimatta toimiva järjestelmä meille edelleenkin jää.

Tuo vaatimus 20 miljoonan säästöstä toteutuu varmasti, ja ennustan, että se rakenne-muutos, joka tällä hetkellä kotieläintuotannossa ja tiloilla Suomessa on menossa, tuo tullessaan vielä huomattavasti tätäkin suuremmat säästöt. Se selviää tietysti ensi vuoden aikana, mutta kaikki merkit tähän vahvasti viittaavat. Siksi on tärkeää myös huolehtia siitä, että kun lähdetään uudelleen arvioimaan ja uudistamaan lomituskäytäntöä maatalouden teknistymisen myötä, automatiikan, robotiikan lisääntymisen myötä, tämä otetaan myöskin vahvasti huomioon. Täällä on tuotu hyvin esille lomittajien ammattitaidosta huolehtiminen, joka on myöskin äärimmäisen tärkeä asia, että meillä on tarjota sitten näille tiloille osaavaa väkeä.

Puhemies! Pari huomiota näihin yksityiskohtiin.

On merkityksellistä, että lomihakemuksia pystytään täydentämään joustavalla tavalla. Sen täytyy olla mahdollista. Niin paljon ennakoimattomia asioita myöskin tällä toimialalla tapahtuu, että se ei saa olla liian jäykkää. Samoin myös tässä on syytä huomioida se, että hallinnollinen taakka ei saa lisääntyä. Se ei saa lisääntyä. Sekä ministeriön että Melan on huolehdittava siitä, että ne toimintamallit, joita otetaan nyt uudistuksen jälkeen käyttöön, ovat senkaltaisia, että tarpeetonta byrokratiaa ja hallintoa ei tähän tule. Otan yhden esimerkin, itse järjestetyn lomituksen ennakkoilmoitukset. Voidaan kysyä, mihin niitä tarvitaan ja kuka niitä tarvitsee. Tämän tyyppisiä asioita on siellä hyvä edelleenkin käydä lävitse, ettei näin tapahdu.

Sitten, puhemies, viimeinen havainto liittyy siihen, mikä on jo keskustelussa esille tullutkin, eli siihen, että osaan tuotantosuuntia kuuluvat tuotantotauot, ja ne ovat esimerkiksi broilerituotannossa. Ei voi olla niin, että tuotantotauko aiheuttaa sen, että lomaoikeudet jotenkin siitä heikkenevät ja vähenevät, kun niitä eläinyksiköitä kuitenkin on riittävästi näillä tiloilla olemassa. Siksi eri tuotantosuuntien erilaiset toimintamallit pitää ottaa huomioon myöskin tuotantotaukojen osalta, ettei tule sellaisia menetyksiä, mitä lomalaki ei tarkoita.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 77/2015 vp

2.15 Satu Taavitsainen sd: Arvoisa puhemies! Tulen kaupungista, joka hoitaa lomituspalvelut koko lähiseudulle, ja olemme kaupunkina lausuneet tästä asiasta, ja meidän näkökulmamme oli se, että on tärkeätä jatkossakin säilyttää tämä paikallistuntemus. Nostan myöskin esille sen ajatuksen, että jatkokehittelyssä mieltisimme sitä, voisiko lomituspalvelu olla osa itsehallintoalueen palveluja, sillä tälläkin hetkellä valtio rahoittaa lomituksen ja se on ylikunnallista palvelua. Esimerkiksi meillä Mikkelin kaupungin ympärillä olevat kaupungit ovat mukana tässä — elikkä Mikkeli, Pieksämäki, Hirvensalmi, Kangasniemi, Mäntyharju, Puumala — eli Mikkeli hoitaa kaikille näille, ja se on noin 100 työntekijää ja noin 1 400 tilaa. Ja tämä jos mikä on semmoinen, mikä aivan hyvin voitaisiin hoitaa sitten itsehallintoalueelta.

2.16 Eeva-Maria Maijala kesk: Arvoisa puhemies! Olemme tämän yön aikana keskustelleet hyvin paljon työntekijöitten jaksamisesta, lähinnä kun keskusteltiin vuorottelupaalainsäädännön uudistuksesta. Siinä tuli arvostelua hyvinkin paljon siitä, miksi aletaan leikkaamaan, miksi heikennetään työntekijöitten jaksamisasiaa. Jos me olisimme nyt oppositiossa, voitte vain kuvitella, kuinka paljon me tätä asiaa arvostelisimme ja toisimme esille sen, miten tämmöisiä leikkauksia voidaan tehdä, miten voidaan heikentää työntekijöitten, viljelijöitten, asemaa näin paljon. Tämä kertoo hyvin sen, kuinka me olemme joutuneet kovaan tilanteeseen hallituspuolueena. Me kannamme vastuun hyvin laajasti koko yhteiskunnan asioista. Me olemme omiltamme leikkaamassa aika paljon. Mutta tämä on meidän yhteinen työemme — meidän on todella tehtävä tämä asia nytten. (Välihuutoja)

Mitä tästä lomituslaista muuten: Lähtötilannehan näytti todella pahalta. Viljelijäkentältä tuli hyvin pelokkaita lausuntoja asiasta. Onneksi tämä nyt saatiin kuitenkin suurin piirtein kohtuulliseksi, niin että tämän kanssa pärjätään. Erityistä heikkoutta tähän kyllä jäi: semmoinen asia, mikä meidän on vain nieltävä, on se, että kasvinviljelytyöt, muun muassa sijaisapuasioissa, jouduttiin jättämään tästä pois. Todella hankala ja vaikea asia. Itse toivon, että poromiesten sijaisapuasiasia pysyisi nykytilassa eikä siihen lakiin jouduttaisi koskemaan jatkossa.

Tässä valiokunnan mietinnössä tuli hyvin esille, kuinka vaikeaa on saada lomittajia, varsinkin kun työajat eivät ole kokoaikaisia. Ja niille, jotka eivät tätä asiaa tarkemmin tunne, tiedoksi se, että moni lomittaja menee aamulla aikaisin työhön, tekee 2—3 tuntia, menee illalla uudestaan töihin, on 2—3 tuntia, (Puhemies koputtaa) ja on tehnyt todellakin vain osa-aikaisen työpäivän. Mutta menemme tällä tässäkin eteenpäin.

2.18 Jari Myllykoski vas: Arvoisa herra puhemies! Pakko taas todeta, että ilmeisesti tämänkin yksimielisen mietinnön ja yksimielisen lausunnon syylliset löytyvät sieltä, että oppositio on ollut aktiivisesti tässä mukana. Kuulosti aivan sille että omilta otetaan. En tiedä sitten, millä nämä omat oikein rekisteröidään, mutta täytyy sanoa, että jos nyt kerran sitten täytyy arvostella — kun tuossa niitä mietinnön lausumaehdotuksia kehuin, että siellä on hyvin tätä jatkovalmistelua koetettu huomioida — niin kummeksun kovasti kuitenkin ministerin linjaa ja ehkäpä vielä valiokunnan mietinnössä sitä, että kasvinviljelijöitten sijaisapu on jätetty tästä pois. Se on käsittämätöntä, koska sillä alalla aktiivisesti toimivat ja erityisesti puutarhaviilijät ovat sen jatkuvan tavallaan sijaisavunkin tarpeessa juuri niissä tilanteissa, joita edustaja Korhonen omassa puheenvuorossaan toi esille.

Samalla tavalla ilman vaalipuheita on sanottava näin satakuntalaisena — missä alueella on paljon broilertuottajia — että on kyllä käsittämätöntä, että tämä ei mennyt ymmärryk-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 77/2015 vp

seen, että se tuotantotauko ei voi olla este sille, etteikö sille jaksolle voitaisi tätä lomaa laittaa. Siinä mielessä tässä on paljon korjattavaa ja vielä kehitettävää. Toivotaan, että kokonaisuudistuksessa toteutetaan se, että seurataan tämän toimivuutta, viljelijöitten jaksamista, sitä, että alalla on lomittajia jatkossa, ja kokonaisuudistuksen yhteydessä näitä virheitä voidaan korjata.

2.20 Hanna Halmeenpää vihr: Arvoisa puhemies! Koska kello on niin paljon, puhun vain hyvin lyhyesti, koska olen puhunut tästä aiheesta jo asian käsittelyn ja budjettikeskustelun aikaisemmassa vaiheessa. Haluan todeta kuitenkin sen, että tämä todella on esitys, jota on kritisoitu niin hallituspuolueitten kuin opposition edustajienkin taholta, ja yhteydenottoja kentältä on tullut kaikille edustajille, ovat sitten omia tai vieraita. On myös tullut sellaisia yhteydenottoja, että tee nyt sinä edes jotain, kun omat eivät puolusta. (Naurua) Mutta valiokunnassa päädyttiin sellaiseen lausuntoesitykseen, jossa tehtiin kaikki voitava, ja mietintövaliokunta on tehnyt kuitenkin sellaisen esityksen, joka on huomattavasti parempi kuin alkuperäinen luonnos, joka meille valiokuntiin lausunnoille ja sitten mietintövaliokuntaan tuotiin. Siihen nähden katsoin, että tässä on oltava mieluummin yksimielisesti mukana, että saadaan edes kohtuullinen kompromissi aikaiseksi.

2.21 Timo V. Korhonen kesk: Arvoisa puhemies! Edustaja Taavitsainen täällä kyseli minusta aivan oikein, voisiko tämä maatalousyrittäjien lomituspäalvelutoiminta olla jatkossa näitten itsehallintoalueitten maakuntien toimintaa. Edustaja Myllykoski, minun täytyy sanoa, että oma näkemykseni kyllä on se, että kyllä voi ja kyllä voisi olla. Se on tietyllä tavalla sosiaali- ja terveydenhuoltosektorin toimialan toimintaa. Vaikka se on samalla myös elinkeinopolitiikkaa, niin tämä on mitä suurimmassa määrin myös viljelijöitten ja maatalousyrittäjien sosiaaliturvaa kaiken kaikkiaan. Kyllä tässä seisoessani ajattelisin hyvinkin herkästi, että tämä voisi olla osa maakuntien toimintaa, edustaja Myllykoski.

2.22 Hannakaisa Heikkinen kesk: Arvoisa herra puhemies! Tämän mietinnön esittelleenä valiokunnan varapuheenjohtajana haluan vielä lopuksi kommentoida muutamia esille tulleita asioita.

Maa- ja metsätalousvaliokunta tosiaan tuossa lausunnossaan toivoi, että me pystyisimme sosiaali- ja terveysvaliokunnassa edellyttämään, että tuetun maksullisen lomituksen tuntimäärä pystyttäisiin nostamaan 120 tunnista 200 tuntiin. Kuitenkin kyseessä on säästölaki, ja kun pystyttiin löytämään hyvin luovia ratkaisuja, jotta tästä mietinnöstä ja tästä toivottavasti tulevasta laista tulee näinkin inhimillinen, niin edelleenkin haluan kiittää ministeri Rehulaa, että hän antoi mahdollisuuden ja hän omalta osaltaan teki kaiken voitavan, että tämä pystyy näinkin paljon kuitenkin kiitosta yli puoluerajojen ja tuolla kentällä saamaan. Se täytyy sanoa, että siinä edellisessä lausuntokierroksella olleessa hallituksen esityksessä muun muassa EU:n linjaukset asepalveluksesta on poistettu, omaisen kuolema- ja hautajaiskysymykset on tästä hallituksen esityksestä poistettu.

Mutta se täytyy myöskin todeta, että tämän hallituksen esityksen valiokunnan mietintökuulemisen aikana on tullut selväksi se, että Suomi ei ole kyllä EU:n suuntaan menneinä vuosina täysin tehnyt kaikkea voitavaa komission suuntaan, jotta näitä älyttömyyksiä liittyen maatalouslomituskuvioihin olisi voitu hoitaa. Muun muassa tämä vaatimus kirjallisesta hakemuksesta liittyen sijaisapuun perustuu EU:n suuntaviivoihin, ja tähän vaatimuk-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 77/2015 vp

seen Suomi ei ole hakenut komissiosta joustoa. (Puhemies koputtaa) Minä toivon, että tässä me petraamme tulevina vuosina.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 112/2015 vp sisältyvien 1.—2. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.